

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évenegyre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-toronyca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. belyegdi. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajesnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyilvántartó cikkek:

sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Lapszemle.

A „Reform“ a gasteini találkozást nem tartja pusztán fröddő találkozásnak, de még olyannak sem, mely csupán a román vasutkérés tárgyalására szorítkoznék; ott nagyobb horderejű tárgynak kell szőnyegre kerülni, mely azonban addig titok. Legtöbb kombináció oda megy ki, hogy ott a keleti kérdés egész terjedelmében képezi a tanácskozmány anyagát. E kérdés megoldására 5 mód van: a dunai fejedelemségek török hűbérsgében, de ez Törökország erőtlensége és a lengyelek tehetetlensége miatt nem lehet már most, — a fejedelemségek uniója és teljes függetlenítése, de ez az európai garancia célszerűtlensége miatt nem gyakorlati, — a belső függetlenítés kül protectio alatt szintén ily természetű, az idegen fejedelem alatti egyesítés gyakorlatiatlanságát folyó példák mutatják, — végül az Ausztriába való bekebelezés (mit Kossuth dunai confederációjában köztársasági alapon más alakban volt meg,) oly módon, hogy mint Károly fejedelem a porta souverainitása alól menekülve, oly viszonyba jutna az osztrák és magyar birodalommal, mint a bajor vagy szász királyság van Poroszországgal, ez most Franciaország erőtlensége, Anadolus és Törökország közönyössége folytán lehet kérdés tárgya. Ez azonban veszedelmes lehetne ránk nézve, mert míg egy részt ellenséget szerezne az országban, a német szövetség szilárdságától tétlenül függővé. Oly tárgy ez, melyről a diplomácia szándékainak alapos ismerete nélkül ítéletet mondani nem lehet.

Az „Ung. Lloyd“ egy már igen elterjedt nézetnek ad kifejezést, mely Porosz- és Oroszország közt fennállott entente cordiale meglazulása idézte volna elő a gasteini összejövetelt. Meglehet ugyanis, hogy Bismarck miként 1866-ban Napoleonnak, úgy később Oroszországnak a válság pillanatában bizonyos ígéreket tett, melyeket re bene facta, beváltani késik, s tartva ennek rossz következményeitől, most Ausztria szövetségét keresi. A diplomatiái apparatus, melyet Gasteinban kifejtettek, nagy részben igazolja e popularis nézetet. Bécsből — mondja a lap — jelentik, hogy a Gasteinban létrehozandó megállapodások az európai béke (isten őrizzék!) fenntartását célozzák. Ha ez ved- és dacszöveget, s a nélkül történhetik, hogy Ausztria-Magyarország kezességét vállaljan Németország mult s jövődől politikájáért, úgy örömmel üdvözljük az eredményt. De azért Beust gr. résen legyen s ne feledje, mily ominosus jelentőséget nyertek ezen nevek: Gastein, Ems és Biarritz!“

Bukurest, aug. 19.

— Bismarck erőlyes föllépése a romániai vasutügyben megterti a hatást: a harciasb románokra is. Midőn a kamarák Stroussberg és társainak pénzüveletei felett pálcát törtek, nem gondolták meg azt, hogy nem annyira egy-két pénzkirály, mint néhány ezer vasuti kötvénybirtokos megkárosításáról van szó, kik különböző európai államok alattvalói lévén, kormányaik támogatására számíthatnak. Az európai journalistica kárhoztatólag szólalt fel az államhitelem eme kigunyolása ellen, mire azután a nagy-románok a moldva-oláh hadsereg hadi

TÁRCZA.

Visegrád romjairól.

Dr. Henszlmann Imrénék a vallás- és közoktatási m. kir. miniszteriumhoz intézett 1-ső jelentése a visegrádi várban f. 1871. évi jul. 10-től 29-ig eszközölt ásatási munkálatok eredményéről.

A kitűzött program értelmében mindenekelőtt a fellegrvár és nagyobb viztartójának kitisztításához akartunk fogni, azonban első héten jul. 10—15-ig igen kevés napszámunk lévén (hiába bocsátottunk currenseket több szomszéd községbe) és a munkához szükséges szerszámok és eszközök csak lassan érkezvén Visegrádra: kénytelenek voltunk beérni, a buja növények kiirtásával és elhordásával, valamint a belső váról így sánczaiból és azok kőfaláiból is.

A második héten, az ásatások híre inkább elterjedvén és a munkák a szőlőkben is befejezésükhöz közeledvén, napszámunk nevezetesen szaporodtak úgy, hogy számuk már a százat megközelíté; megkezdhetük tehát a különféle várhelyiségek kitakarítását. — Első helyen állott a kápolna, mint főpont, mely nézetem szerint határozandja a szomszéd helyiségek felismerését és megnevezését.

Magát a kápolnát sajnálatunkra, nem találtuk többé; mert a felsőbb, jelenleg már leomlott, emeleten azon gyámköveken emelkedett, miknek nagy része még ma is kiszökik a két oldal hosszfalából, de találtunk több rendbeli, a kápolnából ideesett csinosan faragott követ. Hogy az alsó helyiség lakott volt, kitűnik számos itt talált glacirozott kályhafiókdarabokból. Később a kamrát átalakították, alkalmasint fürdővé.

A kápolnától keletfelé két, egy-egy közös falat bíró kamra tűnt elő, e nagyobb most is, mint ezelőtt, a korona kamarájának tartom, s ezt később Kottannerné memoirejaiból fogom igazolni.

E kamra mellett fekszik az, melyben Kottannerné

lábára állítását megpendíték, hogy az ország ellen nem talán alkalmazandó erőszakot, hasonlóval utasítsák vissza s e mellett ősi dicsőségek megújításáról is ábrándoztak. Azonban ma ezek a chauvinok is bekezdik látni, hogy a dolog vége fizetés lesz.

Az országnak ezt a compromissiót, a tetemes új anyagi terheket azok a hírhedt vörös államférfiak szereztek, a kik a tömeget csillogó ígéretekkel, álomképekkel altatván, maguk úgy egyezkedtek a német tőkepénzesekkel, hogy saját fáradságuk előre megjelje illő — inkább illetlen — jutalmát.

Különb miben találunk magyarázatát annak, hogy az engedményszolgáltatásnál a legnagyobb könnyelműséggel jártak el; az engedményesek érdekei sokszorosan biztosítottak, míg az államnak egyetlen realis kezesség sem szerezte.

S még ez sem volt elég; maga az építés ellenőrzése is olyformán rendeztetett be, hogy a főpénzmatadók azt csinálhattak, a mit épen jónak láttak. Nem kell ahoz valami nagy találékonyság belátni azt, hogy különös érdekek játszottak bele a romániai vasuthálózat ügyébe.

A kötvények kiadását úgy rendezték be, hogy mi helyt a Berlinben székelt román állambiztos azokat aláírta, már a román kormány ezáltal kezességet vállalt a kamatokért. Ki volt ugyan köve az, hogy a vasuti kötvények valamely banknál őriztessenek letétben, s az illető Wertheim egyik kulcsa a román állambiztos kezében legyen; az is meg volt határozva, hogy e kötvények csak a megtett építések, a valósággal befektetett tőkék és felhasználás s előállított anyagszerek és szerelvények értékének arányában szolgáltatassanak ki, s így voltaképp csak annyi értékű román vasuti kötvény bocsátassék forgalomba, mint a mennyi tőke fekszik a román államvasutakban.

Hanem mindezekből csak az aláírás és kiadás tartatott meg pontosan. Azon részvényesek, kik azon jóhiszemben, hogy t. i. e kötvények értéke realiter fedezve van — vásároltak ilyen papirokat, semmivel maradhatnak.

Efelett az építkezési vállalkozók, s a munkát és anyagot szolgáltatók is ott állanak, hogy nem tudják: kitől kapják meg jogos követeléseiket.

A román kamarák könnyedén elbántak az egészszel, mindenkit a nagy haragra utasítottak. Hanem az európai érdekelt hatalmak nem hajlandók beérni az apró-pénzsel, s a kártalanítás módjait, forrásait fel fogják keresni.

A jozanabb románok itt Bukurestben sem kételkednek abban, hogy csak egy brevi manu nem rázhatja le az állam magáról azon kötelezettségeket, melyeket bár könnyelműen, de elvállalt s még a kellő ellenőrzés fáradságát is röstelte.

Itt azt hiszik, hogy végtére is újra előveszi ez ügyet a kamara s az ország így vagy úgy fizetni fog; azért, a mit meg sem építettek nem, hanem a meglevő vasutakról szóló kötvények rendes kamatozását a román állam el nem utasíthatja magától.

Más kérdés az, hogyan kártalaníttassanak azon

imádkozott, míg segéde másfelől a koronakamra lakatait reszelgette

A megnevezett három kamra ép oly mély, mint a kápolna alatti helyiség s körülveszi a fellegrvár viztartóját két oldalán. Az utóbbit jelen állapotában meghagytuk; mert a körülötte álló épületek teteje hiányozván, itt vizgyűjtésről le kell mondanunk.

A munka, a helyiségek mélysége miatt; mert lementünk a közikilág, elég nehéz volt s több időbe került.

Ugyanegy időben hozzáfogtunk a külső udvar északi és keleti részének kitisztításához, az itt felásott omladékokat a sziklából kivésűtt sánczba hanyatván, honnan az könnyebben a majdan készitendő kertütra vitetik. Ez is bokrós munka volt, mert itt még nagyobb mélységre le kellett ásni. Sejtésem nem teljesedett egészen, mivel itt semmi keresztfalra nem akadunk, mely kettős épületet (Doppeltrakt) elárult volna, azonban az udvar falai mindenütt nemcsak vakolva, hanem a négyszög követ utánzó fehér vonalokkal is festve lévén, világos, hogy itt hajdan legalább faépületek léteztek s így a kettős épület mégis némileg megvolt. — Feltűnő a külső udvar keleti részén két roppant, sarkán faragott négyszög követ ellátott tám (Strebe) mely a fellegrvár ezen oldalán hajdan igen magas épületeinek fentartására azért emeltetett, mert e helyen a más oldalon előforduló szikla nem szállt fel kellő magasságra.

Programmunk másik teendője: a nagyobb viztartónak kitakarítása. Ehhez többféle előkészületre volt szükségünk: u. m. oly géprezetnek felállítására minőt a kutatásnál használnak (Rød an der Welle) és két nagy és erős vederre, a gépet jul 18-án állítottuk fel, a vedreket csak 20-án kaptuk. A várakozás alatt kitisztítottuk azon lépcsőházat, melynek foka a viztartó aljához vezetnek, s itt több napi munka után a viztartóból ideszivárgott vizre akadunk. A felfedezés szerencsés volt: mert eddig az ivó vizet messziről kellett hoztatni, azonban ezen előny nem tartó sokáig; mivel a nagy forrásban dolgozó sok munkás a kevés vizet csakhamar emészte

részvényesek, kik a concessio 9-ik és a kötvények hasontartalmu 3-ik §§-ire támaszkodva jóhiszeműleg vehették meg a román vasuti kötvényeket; mert a berlini román állambiztos aláírása azt jelenté a világ előtt, hogy a román kormány garantizolta, — piacra hozatalukból pedig bátran lehetett arra következtetni, hogy értékük kiépített vasutak vagy meglevő anyagok által fedezve van, különben még a pénztárban kell vala maradniok. Ezek számára is találni kell a román államférfiaknak egy kielégítő expedienst.

A román államra mindenestre új terhek hárulnak, s e felett államhitele is megingott, a hitelezők kiájtásának megkísérlése által; mindezeket pedig köszönheti azoknak, kik még nem rég másoknak ígérték az arany-hegyeket s ép azért nagy szerényen maguknak tarták az apróbb tekeréseket, a melyekért a concessio kiállításánál és kiadásánál kelle előzékenységet tanusítani a porosz pénzhatalmasságok iránt — de a román állam és nép rovására.

Valóban azok a vörös idealisták, kik Róma dicsőségét valának szájjal megújítandók, közbe-közbe foglalkoztak kézzel foghatóbb dolgokkal is — a maguk hasznára s ma éltek szépecskén az éji homályba.

Törvényhatósági szabályrendelet,

az udvarhelyszéki tisztikar, a segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet létszámáról, hatásköréről, a munka elosztásáról, a fizetések mennyiségéről és a napi-díjak fokozatáról.

(Folytatás.)

B) Jegyzők. 19. §. A jegyzők jogai és kötelesegei az 1870. évi XLII. t.-cz. 9. 22. 46. 47. 51. 53. és 59-ik §-aiban vannak felsorolva.

20. §. A törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek, az állandó választmányoknak, továbbá a bíráló és fegyelmi választmányoknak s a számonkérő széknek rendszerint előadja és jegyzőkönyvezetelője a főjegyző, a ki, ha távol vagy teendői teljesítésében akadályozva van, az egyik aljegyző által helyettesített. A főjegyzőt illeti továbbá az irodai ügykezelés és az irodai személyzet feletti felügyelet; ezen jogát azonban az alkirálybíróval egyetértőleg gyakorolja.

21. §. Az igazgató bizottság előadói és jegyzőkönyvezetelői tisztelt rendszerint a nagyobb fizetéssel ellátott aljegyzőt jelölt. Ugyancsak a nagyobb fizetéssel ellátott aljegyző szerkeszti a katonai és ujonczállítási fogalmazványokat s eszközli a katonai nyilvántartás vezetését és a statisztikai kimutatások összeállítását.

22. §. A jegyzők általános kötelesek: a) A nekik az igató által a jelen szabályrendelet 16. §-a értelmében kézbesített ügydarabokat áttanulmányozni, a terjedelmesebb és bonyolodottabb ügyekben kivonatokat készíteni, s azok közül a nem sürgősöket legkésőbb 8 nap alatt, a sürgősöket pedig minden halasztás nélkül saját véleményükkel az alkirálybíró elé terjesztjen; b) Az ügydarabok a jegyzők véleményének meghallgatása után az alkirálybíró által ellátatván, azokat a jegyzők

fel, azért újra kellett tisztítani a lépcsőházat, míg annak szikla fenekére jutottunk, de az ujonnan talált víz is jul. 26-án egészen kifogyott. Meglehet, hogy a viztartó mélyebb levén lépcsőházánál, ebben újra vizre fogunk akadni, de akkor ezt nem ivásra, hanem a kupnak kiépítésére fogjuk használni. — Mióta a gép működik, roppant kö és földömeget húztak ki a 21 és fél láb átmérőjű viztartóból, de mindemellett a viztartó mélysége 4, sőt 5 ölet is mérhetvén itt még sok munka és idő fog kívántatni, ellenben a hengerfalai eddig igen jó állapotban találtatván, kiigazításuk alig lesz nagyon költségös.

Harmadik héten a munkások száma még inkább szaporodott, volt nap, melyen 150 fölött ment fel, egyedül Anna napján, mely N.-Maroson az ünnepek közé tartozik, csak 30 visegrádi jelent meg. E héten Jul. 24-től 29-ig) folytattuk a munkákat azon helyeken, hol azokat előbb megkezdtük és kiterjesztettük a külváradéi oldalára is s az azelött emelkedő nagy bástyára vagy barbalanera végre a régi feljárás felkeresésére. — Az utóbbit eddig bizossággal még nem határozhatjuk meg, de a jövő hét első napjai kétségeinket el fogják osztatni, ugyanekkor kétségen kívül be lesz fejezve a fellegrvár belsőjének tökéletes kitisztítása, és felelhetünk majd azon kérdésre is, minő rendeltetése volt azon kuppall földött hengernek, melyre jul. 28. a királyi fogadó terem alatt akadtak azon teremnek, melynek külső falán a koronatorok táblája volt alkalmazva. Ellenben pedig van reményem a jövő héten a külső viztartó fenekére jutatni, úgy szintén hátra van a külső udvar nyugati részének kitisztítása is.

Találtunk a serényebb munkálkodás két hetében igen számos faragott követ, melynek szelvényei fellegrvárunk nemének diszebb példányai közé sorozandók. E követeket egyenkint lerajzoltam s felmértem, részint hogy így megismerkedjünk az épület különféle építészeti korának stíljével s iskolájával, részint hogy, mennyire lehet, a várat legalább rajzban restaurálhassuk. E faragott követek találati helyükön rendeztettem el addig, míg az Isó (Mátyás féle?) kapu újra építetvén, ott kis

ismét átvesszük s a kiadványi tervet azonnal elkészítvén, az ügyiratokat további hivatalos eljárás végett visszaszolgáltatják az alkirálybírónak. A jegyzők az általuk előadott ügydarabokról rendes előadói jegyzőkeket vezetnek.

23. §. Az alkirálybírótól nyert kiküldetéseknél pontosan eljárni, s azoknak folyama- és eredményéről véleményes jelentést, utazásaikról pedig a fennálló gyakorlat értelmében szerkesztett uti naplót terjesztenek elő.

24. §. Az aljegyzők egyike a törvényhatósági árvaszéknél alkalmaztatván, hatásköre mint ilyennek az árvaszékek szerveztéről szóló szabályrendeletben van körvonaloza.

(Folyt. köv.)

A decentralisatio Francziaországban.

„A departementalis tanácsokra vonatkozó tjavaslat átesett a harmadik és döntő próbán is, melyet a decentralisatio barátai nem csekély aggodalommal vártak, írja a „Débats“ 14-ki számában. Mennyszer feltűnik, hogy ez annyira vára várt reform a végpillanatban hajótörést fog szenvedni, azonban e félelmünk nem volt alapos, miért is ösztönén szerencsét kívánhatunk mind Franciaországnak, mind pedig a nemzetgyűlésnek, s köszönetünket fejezzük ki egyszersmind a végrehajtott hatalomnak is, mint a mely elég erős volt legyőzni hosszan dédelgetett előszeretettét a VIII. évi intézmények iránt.

Azon pillanatban, midőn egy látszólag szerény, de következményeiben roppant horderejű reform életbe lép, nem lesz fölösleges visszapillantunk azon vitákra, a melyekből eme reform kibontakozott és keresnünk az azokból merithető tanulságot. Elmondották ismét és ismét, hogy e tjavaslat későn érkezett, hogy többé nem bir semmi tárgyilagossággal, hogy a császárság alatt pendített meg és ugyszólván, akkor fogalmaztatott, mintegy tiltakozásul a hivatalos jelöléségek ellen, s eufélgva el kellett volna tűnnie a császársággal együtt.

Azok, kik így beszélnek, nem igen bírnak tudomással a departementokban felforgó tényekről és eszmékről. Helyesebben azt lehetne ugyanis mondanunk, hogy a jelenleg mutatkozó hajlam a decentralisatio felé a szept. 4-ki forradalomtól kapott ellenállhatlan lökést. Azonban magasabbról és távolabbról kell tekintőnk a dolgokat. Ez újabb események mindnyájan csak esetelegesen, melyek talán siettettek, de létre nem hozták a decentralisationalis mozgalmat. S hogy ennek eredményét megtaláljuk, egész a mult századig kell visszamenyünk, és nem csekély felbátorításra szolgál a decentralisatio barátainak, a midőn lálják, hogy már oly miniszterek mint Turgot és Necker is ajánlották, sőt eszközlésbe is vették emez „állandó engedményeket“, melyeknek nevé már akkor feltalálták s melyek felelevenedése mostan rémülésbe ejti az ingadozó szívűeket.

Tudunk kell, hogy bármely, magában véve még oly becses szabadság sem mérközhet meg a vidéken eme departementalis felszabadítással; s valóban sem a miniszteri felelősség, sem a VIII. évi alkotmány 75. §-ának eltörlése nem képes oly hathatósan összetartani a kon-

muzeum rendeztetik be. Téglát igen nagy mennyiségben ártak ki, úgy hogy nem csak a nagy viztartó kapujának kiépítésére elég téglánk lesz, hanem azokat az őrluk alakítására is fordíthatjuk, van sok cseréptégladarab is.

Találtunk több érmet is, többnyire a XVI. század végéből, de két igen érdekelt is, egyiket török felirással (igen apró ezüst), a másikat pedig Arpadkint az ismert „Monet. regio pro Slavonia“ felirattal.

Találtunk számos házi szükségre szolgáló szerszámot és eszközt vasból, kapák, csákány-ásó-darabokat, ollót, kést, villát stb. Mindezek rozsdás állapotban ásatnak ki, és mivel alig különböznek alakukkal a ma használtaktól, régiségük nagy nem lehet.

Találtunk cserépdarabot nagy mennyiségben, ezek különféle edények maradványai és vannak azok közt olyanok is, melyek tetszős alakokkal igen jó ízlést árulnak el. Ide tartoznak főképen a már említett kályhafiók maradványok, főképen ezek csómosak, de fájdalom, mindnyája csak is töredék. Ide sorozok némely velencei üvegmaradványokat is, többnyire fogantyú, egy pohárláb, mindnyája szivárvány színnel játszó.

Feltűnő, hogy eddig alig ásatott ki fegyvernemi egy-két kópia-hegy (Pickenspitze) ha csak ide par patkó darabot és sarkantyut sorozni nem akarunk, ellenben a mindenféle nagyságu ágyu golyók, gránátok és bombadarabok száma igen nagy. Talán még előkerülnek fegyverdarabok a külváradéki részén, melyre a katonaiaktanya nézett.

Találtunk különféle csontot, s ezek közt eddig 9 ember vázat, az egyiket az északi külváradéki fal mellett, négyet a bástyában és négyet a bástya és a főkapu közt, ezek nem voltak rendesen eltemetve, hanem beásva, mint a tusában elesetek egyikénél volt a szintén egészen elmállott patroutáskája és annak 36 puskagolyóból álló foglalatja.

Vége találtunk jul 28-án kis márvány darabot négy betűvel, ez alkalmasint a koronatorok táblájának utolsó darabja, elég mélyen volt elásva a belső udvaron a főkapu mellett.

servatív erők Franciaországban s oly szervezést létesíteni a rend- és szabadság emberei között, a melyvel mindaddig nem bírtak, hogy visszautasíthatták volna az államosítványokat és forradalmakat. Ime, ez volt célja a jelen tjavaslatnak. Azok, kik csak a részletekkel foglalkoztak s nem emelkedtek oly magaslatra, honnan az egészet beláthatták volna, sikerrel támadhatták meg e tjavaslat egyes pontjait, ellenvetéseik azonban nem ártottak a tjavaslat szellemének.

A baloldal nagyon jól tudta ezt, s az őszinte szabadelvűek csodálkoztak, hogy nem csatlakozik egész készséggel e szabadelvű reformhoz. Mi azonban nem vártunk a baloldaltól hasonló erőfeszítést hasonló áldozatot; minthogy e tjavaslat egyike a legkeményebb csapásoknak, melyeket a jacobinus pártra mérni lehet. E párt pedig sokkal több éleslátással bír, semhogy előre ne érezt volna a közeledő veszélyt s legott ellene ne szegült volna.

S minő volt az e tjavaslat felett folyó vita jellege? A városok harca volt ez a falvak ellen, a demokráta polgárok küzdelme a conservatív ruralisokkal. A városok visszatetszéssel látták, hogy a falvak igyekeznek magukhoz ragadni az ellenőrködést és hatalmat a departementokban, bizalmatlanságot és nyugtalanságot kezdtek érezni miatta. A ruralis többség azonban győzedelmeskedett a heves tusásban s mi ez eredményhez csak szerencsét kívánhatunk.

De már mily nagy legyen is rokonszenvünk a nemzetgyűlés többsége iránt, mely oly hévvel küzdött a decentralisáció mellett, nem tagadhadjuk, hogy igényeit némely esetben nagyon messze vitte s néha visszaélt hatalmával. E tény áll és méltó, hogy megvilágítsuk.

Minő azon helyzet, melyet az új törvény szerez a jelentékenyebb városoknak? Nincsenek-e némely tekintetben nagyon is beleolvasztva a departementokba? s főleg a departementalis tanácsokban nagyságuk és szerepük arányban vannak-e képviselve? — E kérdésekre nézve nem lehet semmi kétség. Minthogy a népesség létszáma nem jó tekintetbe a departementalis tanácsokba való választásoknál, főbb városaink minden növekedésük és haladásuk mellett is nem foglalnak el több helyet eme tanácsokban, mint a mennyit negyven év előtt elfoglaltak, szavukat uralják, sőt sokszor elnyomják a falukéi, melyek pedig távolról sem bírnak oly jelentőséggel. Hiszi-e valaki, hogy ily állapot hosszabb ideig fenállhat minden nehézség nélkül a közrendre és a helyi szabadságokra nézve?

Mig a departementalis tanácsok csupán konsultatív szereppel bírtak, reclamatiók nem igen merültek föl, ma azonban, midőn a tanácsok hatalma igen kiterjedt, számtalan összeütközést várhatunk, a nagy városok és eme tanácsok között. Ily logikailan helyzet nem tarthat örökké s helyes lett volna e nehézségeket elhárítani és megelőzni. Ugy természetesen nem lehetett tenni, mint tesznek Angliában, hol a nevezetesebb városok tökéletesen el vannak különítve a szomszédos falvaktól. Továbbá az előbbieket

szintén nem lehet emezeknek alárendelni. Más részről esztelenség lenne helyi dolgokban pusztán a népesség létszámát venni az összeírások alapjául. Lehetne azonban kombinálni a népesség létszámát az egyenes adók mennyiségével, mint azt egy elvetett javaslat indítványba is hozta.

Helytelenül járt el továbbá a nemzetgyűlési többség a midőn a községeket a departementalis tanácsok gyámsága alá hajtani igyekezett, a falvak fölötti gyámkodás minden esetre helyén van, míg a nagy városok soha nem tűnnek az meg, főleg oly tanácsokkal szemben, a melyekben nem lennének kellően képviselve. E bajon segítnünk kell; a kis és nagy községeket nem lehet egyöntetű törvény alá vetni anélkül, hogy a helyi érdekeket halálisan ne sértjük; nálunk is be kell bizonyos pontig hozni azon észszerű megkülönböztetést, mely Angliában a boroughs és counties között felláll.

UJDONSÁGOK.

— A kolera Poroszországban. A „Daily News“-nak Königsbergből táviratozzák, hogy ott múlt szombaton 19 személy esett a kolera áldozatává, 40 megbetegedett közül; vasárnap pedig 38 személy támadott meg e betegség által és 16 halt bele. A rendőrség elrendelte, hogy a kikötőt nem szabad elhagynia egy hajónak sem, mielőtt orvosilag meg nem vizsgáltatott. Már Neufahrwasserben is fordult elő több kolera-eset. Danczig még eddig érintetlenül maradt. A porosz hatóságok mindenfelé a legszigorúbb rendszabályokhoz nyúlnak e vészveszély elhajtására.

— Szép életrajzi adat. Lazarevits, Temesvár új főispánjáról beszélnek, hogy egyszer Pesten a város-igetben sétálván, egy fiatal embert látott meg, kinek különös magaviselete nagyon feltűnt neki. Követni kezdte. A fiatal ember egy sűrűbe lépett s pisztolyt vont ki zsebéből, s azt homlokának szegelte. Lazarevits rákiáltott, mire a fiatal ember ijedten ejtette ki a pisztoly kezéből s el kezdett futni; de egy másik kiáltásra megállt. Lazarevits hozzá lépett s kérdé, hogy mi birta a kétségbeesett lépésre, mire a fiatal ember reszelő hangon adá elő, hogy ő kezdő orvos, de szerencsétlen, mert nincs a ki hozzá fordulna tanácsért. Elhatározta tehát, hogy kivégzi magát. Lazarevits erre vigasztalni kezdte, magával vitte, rábeszélte, hogy menjen Törökországba, a hová a török kormány akkor szép fizetés mellett orvosokat toborzott a hadsereghez. A fiatal ember hajlott a tanácsra, s miután a nemes emberbarát ellátta utiköltséggel, csakugyan kiutazott Törökországba, hol most a hadseregnél szép jsmerteivel általános elismerést és közszerepet vívott ki magának.

— Waggon-reform. A közönség kényelme tekintetéből a berlin-potsdam-magdeburgi vasut által a waggonok fűtésére nézve tett kísérletek igen kedvező sikert mutathatnak fel. A fűtő készülék erős vaslemezekből készült szekrényekből áll, melyek a kocsikulcsok által

helyeztetnek el. Ezen szekrényekben sajtolt finom kőszén van, mely nemcsak könnyen ég és ha egyszer meggyulladt, igen tartós paraszat ad, hanem nem is fejleszt az egészségre nézve ártalmas légmemekeket. Minden coupéban egy ily szekrény van s egy-egy szekrény oly nagy melege ad, hogy az utasok még a legnagyobb hidegben sem fázhatnak. — Egy ily szekrény egyszeri megtöltése, mely 10 ezüst garasba (1/2 frt ezüst) kerül, elégséges arra, hogy a coupé Berlinből Kölnig melegen tarlisa. — A nevezett vasuton most valamennyi személyszállító kocsit át fog alakítani e célra.

— Új gyógyszer a rákfene és bőrbetegségek ellen. Dr. Scherzer, a keletázsiai expedíció volt vezetője, a legutolsó postával Panamából figyelemre-méltó értesítéseket kapott a condurango-növény gyógyhatásáról a rákbajokra nézve, és hasonló értesítés érkezett a belügyminiszteriumhoz a barcellonai konsultól is. Az említett növényvel való gyógykísérleteket eddigelé ugyan csak amerikai orvosok vezetik Boston és Washingtonban, mely orvosok tudvalevőleg nem ugyan részrehajlatlanok és lelkiismeretesek, de annyi tény, hogy e növényvel már eddigelé is több igen szép gyógyeset fordult elő. Így egy indusnó Ecuadorban, ki rákfenevel borított férje kinjainak a mérgesnek tartott condurango-növény egy főztével véget akart vetni, a halál helyett a férj gyógyulását eszközölte. A meggyógyultak közt van de Matheros asszony, az északamerikai Egyesült-Államok alelnökének napa, és Gorham asszony, a senatus titkárnak neje. Az északamerikai Egyesült-Államok elnökének megbízásából most dr. Keene Ecuadorba utazott, hogy ott a növény-tenyésztése helyén közelebb tapasztalatokat szerezzen. Bécsbe is várnak már egy csomag condurango-növényt, melylyel az ottani kórházakban kísérletet fognak tenni.

— A „commune“ egy embere. A „Liberté“ egy különös elfogatósról tesz említést, mely e hó 11-én Párisban, az Elysées tánczterületén történt. A quadrille tánczolás közben nekihevílvé, egy valaki a székre ugrik s elkiáltja magát: „Pincér! egy itcze petroleumot és egy városházat!“ Természetesen a rendőrök azonnal elfogták, s kisült, hogy a szegény elmeháborodott Duval, a 3. legioiban volt tábori tisz.

(Beküld.) Weinberg Izsák hamburgi bankháznak a mai számunkban megjelent hirdetése az állam-kisorsolásról nagyon képes felkelteti a közönség érdekeltségét, mert az előnyök, a melyeket e kisorsolás ígér, oly tete-mesek, hogy a sorsjegyek árát azokhoz képest csupam semmiségnek mondhatni. A részvét előreláthatólag igen élénk leend, s a ki meg akarja próbálni a szerencsét, siessen, mert ugy értesültünk, hogy a sorsjegyek nagyobb része már elkel.

(Neolog.) Huszár Mária özv. Kilyén Mihályné, bánattól lesújtott édes anyja, a maga, gyermekei: Kilyén Mária, férje gr. Wass Albert, gyermekei: Anna, férje Puskás József, gyermekei: Borbára; Károlina, férje Horváth Kálmán, gyermekei; ugyszintén minden roko-

nok nevében mély keserőséggel tudatja, hogy agg korának öröme, reménye, életben maradt egyetlen fia, az illetők forrón szeretett testvére, rokona Kilyén Mihály, Kolozs megye törvényszékének aljegyzője, folyó hó 18-án déli 12 és fél órakor, huzamos gyöngéledést követő rohamos betegség következtében, élete 27-ik évében, övének karjaiból kiragadtatott. Az idézett példányképe volt a szelid, szerény, szorgalmas, önhittségtől ment nemes ifjunak; Istentől részébe jutott talentumait forrón szeretett hazája javára törekvett érvényesíteni; már közel volt a célhoz; a fáradságos vetés szép aratással biztatott, midőn a pusztító jégzápor egyszerre semmivé tett mindent! Testvérek, rokonok, barátok mély megilletődéssel környezik rayatalát; de ezek bánatja össze, nem mérhető az édes anyáéval, a ki megtört szívvel kiált fel az agg patriarchával: „édes fiam, édes fiam! busan megyek utánad a sirba!“ Hült teletei f. hó 20-án d. u. 4 órakor házsongárd-utcában, a Kadácsi-háznál levő szállásáról — rövid ima után — kísértetnek a nyugalom gyász mezejébe, az előtte elköltözött testvér és édes apa tetemei mellé. Nyugodjanak csendesen! Kolozsvárt, augusztus 18-án 1871.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Aug. 21-ről: 5% Metalliques 60.30, 5% Nemzeti kölcsön 70.70. 1860-diki államkölcsön 102.—. Bank-részvények 767. Hitelrészvények 291.60. London 120.80. Ezüst 120.—. Cs. kir. arany 5.78 1/2. Napoleondor 9.65.
Földterhentesítési kötvények: Magyar 81.50. Temesi 78.50. Erdélyi 77.25. Horv.-Slavon 86.25

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyilt tér.

(215) 23-40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfiert)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel napoként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

II. Beküldetett. 12.

Mióta a pápa ő szentsége a delicat Revalescière du Barry használás következtében szerencsésen meggyógyult, s annak hatását orvosok és kórházak elismerték, senki nem fogja többé e becses gyógytápszer gyógyerejét kétségbe vonni, s következésképpen betegségeket említnünk meg, melyeket az gyógyszer és költség nélkül gyógyít: gyomorideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálhártya-, lélegzés-, húgyhólyag- és vesebajok, gümő, aszkór, mellszorulás, köhögés, emésztésihiány, dugulás, gyomorsík, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vízkór,

hidegláz, szédülés, vértolulás, fülzugás, érmelyés és hányás még terhesség alatt is, hügyfesz, búskomorság, soványodás, csúsz, közsvény, sárgaság. Kivonat 72.000 elismerekből gyógytápszerokről, melyek minden gyógy-szernek ellentálltak.

Elismervény sz. 71.811.
Crosne, Seine és Oise, Frankhon 24. márcz. 1868.
Richy adószedő ur száraznyavalyában feküdt halálos ágyán s már az utolsó kenetet is fölvetve, mert a legelső orvosok is csak néhány napi étellel bíztatták. Én tanácsolám neki, hogy kísértse meg a Revalescière du Barry-t, s ennek a legszerencsésebb sikere lett, úgy

hogy a beteg kevés hét után ismét dolgainak láthatott s magát tökéletesen meggyógyultnak érzé. Miután önnök Revalescièrejétől magam is annyi jót élveztem, szívesen aláírom e bizonyítványt St. Lambert testvér.

Táplálóból levén a húsnál, a Revalescière felnötteknél és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszer-ekkel szemben.

1/2 fontos bádogg szelencékben 1 frt. 50 kr. 1 1/2 2 frt. 50 kr., 2 1/2 4 frt. 50 kr., 5 1/2 10 frt., 12 1/2 20 frt., 24 1/2 36 frt.

Revalescière csokoláde poralak- és táblákban:
12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 frt.

288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Törökútnál, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr győgytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főútr 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljúl mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Hivatalos.
Sz. 536—1871. 1-2 (245)
Arlejtési hirdemény.
Vallás és közoktatási miniszter ur ő nagyméltósága idei 17,159 szám alatt kelt magas rendeletével Borsán — Dobokamegyében — egy állami népiskola felállítását elhatározván, ezen építménynek vállalkozás újánbiztosítása végett, folyó 1871. évi szeptember 11-ik napján délelőtt 10 órakor Borsán a közeghatárához szobeli és írásbeli ajánlatok elfogadása mellett nyilvános árúlegés fog tartani.
Az iskola épület hossza 90 2/3 szélessége 50 1/2 és állami fog egy tauterem, előszoba, két lakszoba, egy konyhaból, — továbbá megkivántatik egy kút felállítására az iskola mellet, és az iskolatérnek, mely 1 hold 1020 1/2 öli kiterjedésű, tisztított vesszőből, fűvel fedett bekerítése.
Kő- és porondhordást, valamint szűkséges kezi és igás napszámokat a közegszolgálatja ki. A többi építkezési és felszerelési költségek az anyagokkal együtt 5606 frt 69 ktra helyesbítettek.
A tervrajz, költségvetés, árlejtési feltételek, mai napól fogva a Kolozs-Dobokamegyék tanfelügyelősége irodájában Kolozsvárti belközút-utca 530. szám alatt megtekinthetők.
Felhívtnak vállalkozni szándékozik, hogy e tenn kitett határidőre az előirányzott összeg után számlázandó 5% bányapénzzel ellátva — a kikötött helyen vagy személyesen jelenjenek meg, vagy írásbeli jogérvényes ajánlatokat az 5% bányapénz csatolása mellett idejelenek küldjék be, — az írásbeli ajánlatban kitéendő határidővel; hogy a borsai állami népiskolára vonatkozó tervet, költségvetést és feltételeket láttá, megértette és az előirányzott összegről számlázandó 5% leengedést mellett teljesíteni magát kötelezi.

Kelt Kolozsvárt, 1871 augusztus hava 16-kán.
Kelt Kolozsvárt, 1871 augusztus hava 16-kán.
A kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőség.

Nem hivatalos.
Hamburg szabad városától engedélyezett és biztosított új pénzkisorsolás
1 millió 448,800 tallér
tűkével.
A sorsozat szerint ezen államháztartás biztositott pénzkisorsolásnak csak 39,500 sorsjegye van, melyek közül 17,900-nak már a legközelebbi hónapokban okvetlen nyerni kell, csellag 1-szer 100,000 th, 60,000 th, 40,000 th, 20,000 th, 16,000 th, 10,000 th, 2-szer 8000 th, 3-szor 6000 th, 2-szer 4800 th, 2-szer 4000 th, 4-szer 3200 th, 3-szor 2400 th, 11-szer 2000 th, 1-szer 1600 th, 26-szor 1200 th, 103-szor 800 th, 3-szor 600 th, 2-szer 480 th, 153-szor 400 th, 203-szor 200 th, 2-szer 120 th, 298-szor 80 th, 11600-szor 44 th, 6-szor 40 th, 5470-szor 20 th, st.
Azon 800 tallérban felüli nyeremény, a mely a szerencse szerényhűlt legutoljára buztak ki, ráadásul 60,000 tallér díjt kap. — Csak nyeremények buztatnak. — Egy részvényes sem mutat türes.
A huzások nyilvánosan történnék az államirodában két híres jegyző által, a pénz-ugyi küldöttség egy képviselője s a részvevők jelenlétében, s a legközelebbi nyeménybuzás már
1871 augusztus 30-án és 31-én
fog lenni, a melyre egy teljes sorsjegy ára 36 frt, egy eredeti részlejtégy pedig 18 frt, 9 frt, és 5 frt, s az összegnek osztárk bankjegyekben beküldése mellett csak töltem kaphatók.
A huzás után 1. megrendeltem azonnal megkapják a hivatalos nyeremény-lajtmot a szükséges költséggel, hirtelk alatt ingyen; a nyemények kifizetését a kihuzott sorsjegyek beküldése mellett, még a jatektörvény megváltoztatásáig előtérbe eszkozlom bankjegyek, annyiban vagy eüsbán a szokásos ártékát szerint.
Mindn a huzás közel van, s a sorsjegyek száma csekély: tessék ezen eredeti sorsjegyek iránt mielőbb rendelkezni.
Weinberg Izsák
Hamburgban.
Bank- és váltóüzlet.

Kiviteli palaczk-sör Dreher Antal-tól.

Megrendelések egész ládákra 50 palaczkkal és fél ládákra 24 palaczkkal, **kizárólag** csak **Dreher Antal sörfőzdéjéhez Kőbányában** vagy annak **egyetlen** pesti főraktárához

DIETRICH és GOTTSCHLIG uraknál PESTEN

(régi posta-utca 11.) intézhetők.

Ismételadók külön árengedést nyernek.

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek.

(219) 3-3